

VALKOHÄNTÄPEURA IKÄMÄÄRITYS

Odocoileus virginianus

Veli Lappalainen

FinTROFEE-Info©

HAMPAIDEN KEHITYS

vasan alaleuan hampaat (alle 6 kk.)

- pm1, pm2 ja pm3 ovat maitohampaita
- viimeiset takahampaat M2 ja M3 eivät ole vielä puhjenneet

aikuisen alaleuan hampaat

- PM1, PM2 ja PM3 vaihtuneet pysyviksi n 20-22 kk:n iällä
- M1, M2 ja M3 pysyvät takahampaat

HAMPAAN RAKENNE

- Hammasta peittää vaalea hammaskiille
- hampaiden kulumisen myötä hammasluuta paljastuu
- hammasluu on tumman(ruskean) väristä
- Hampaan reunoille ja ienjuureen kehittyy tummaa plakkia

IKÄMÄÄRITYKSET HAMPAIDEN KULUNEISUUDEN PERUSTEELLA

Valkohäntäpeuran ikämäärittäminen onnistuu tarkasti 3,5 vuoteen saakka. Vanhemmille ikämäärittäminen tarkkuus on $\pm$ yksi vuosi. Yli 8 vuotisten ikämäärittämistarkkuus on $\pm$ 2-3 vuotta.

Ikämäärittämisessä hampaita verrataan ohjekirjan kuviin ja kiinnitetään huomiota ohjeen mukaisesti eri hampaiden kuluneisuuteen.

Tarkempi ikä saadaan määriteltäessä hammasleikkeestä. Sahataan M3 hammas halki ja pinta hiotaan tasaiseksi. Tämän jälkeen mikroskooppilla tai luupilla voidaan havaita hampaiden juurien tasolla hammassementtikerrostumat. Sementtikerrostumista lasketaan ikä kuin puiden "vuosirenkaista".

VASA

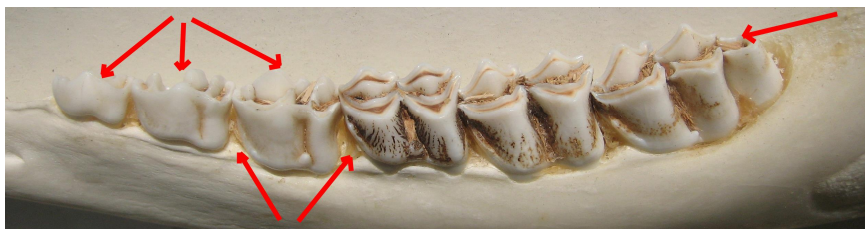
- Vasalla on vasta 4-5 poskihammasta
- kolmas (pm3) maitohammas on kolmilohkoinen
- viimeiset pysyvät hampaat (M2 ja M3) ei ole vielä puhjennut, kylläkin aivan jahtikauden lopulla

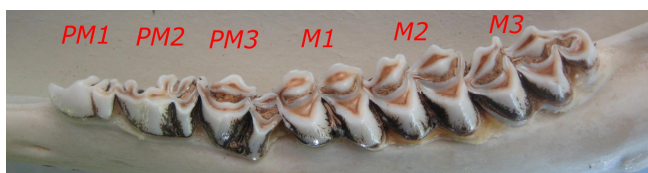
1,5 VUOTIAS

- täysikasvuisella on kuusi poskihammasta
- pm3 hammas kolmilohkoinen
- maitohampaat (pm1, pm2 ja pm3) eivät ole vielä vaihtuneet pysyviksi, ne ovat myös muita hampaita kuluneempia
- M3 hampaan kolmas lohko muita tasoa alempi
- jahtikauden lopulla maitohampaat voivat olla jo osaksi vaihtumassa pysyviksi hampaiksi

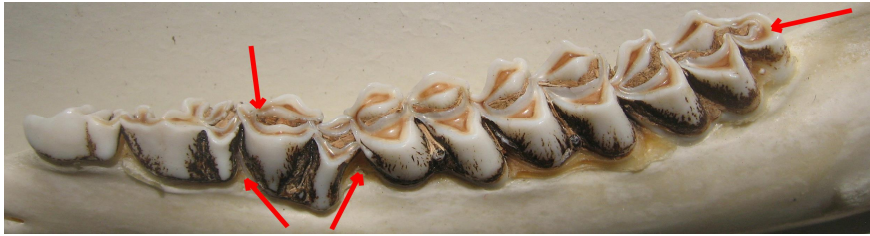

2,5 VUOTIAS

- tarkastele kolmea ensimmäistä hammasta
- PM1, PM2 ja PM3 vaihtuneet pysyviksi, niiden väri on vielä muita hampaita vaaleampia, eivätkä näytä hammasluuta.
- PM3 hammas on kaksilohkoinen, ja raot viereisiin suuret.
- muiden hampaiden kiillesilmukoiden sisäreunat ovat terävät
- M3 hampaan viimeisin lohko on muita alempana, eikä näytä hammasluuta
- M2 ja M3 välissä on vielä selvä rako

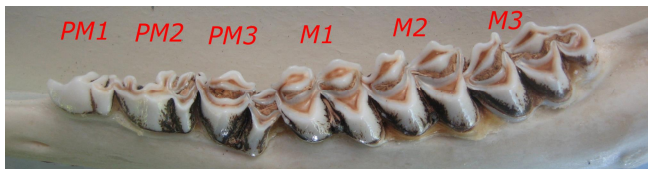
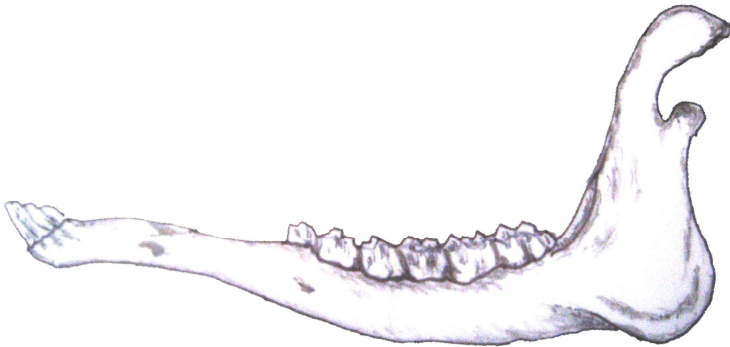

<turpa

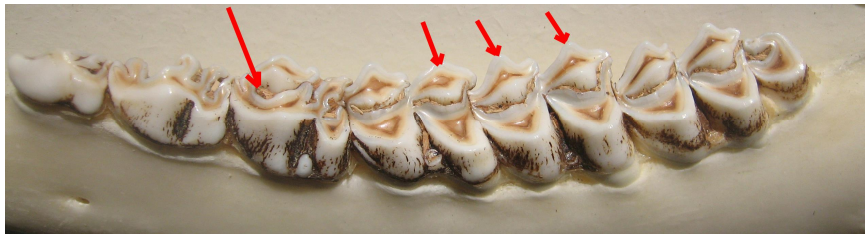

3,5 VUOTIAS

- PM2 hammas näyttää selvästi hammasluuta
- PM3 kohdalta leukaluu luutunut ja raot kasvaneet umpeen.
- PM3 hampaan kiillesilmukat kuluneet ja näyttävät hammasluuta
- M3 hampaan sisäpuolen kiillesilmukat näyttävät hammasluuta ja kolmas lohkokin näyttää hammasluuta

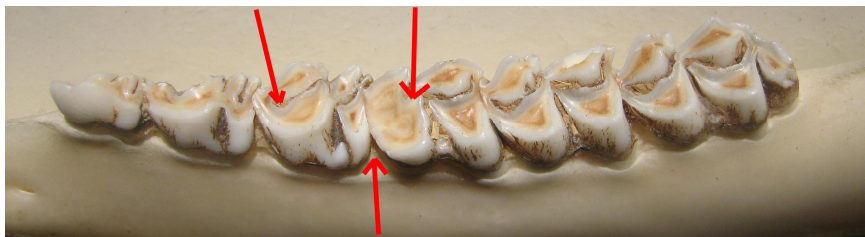

<turpa

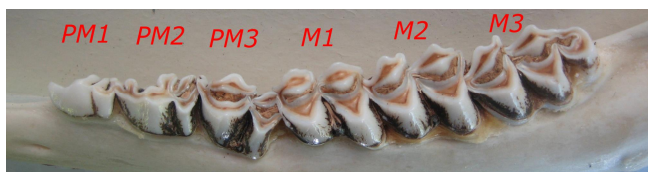
4,5 VUOTIAS

- kaikista hampaista näkyy hammasluuta
- PM3 hampaan keskelle kiillesilmukoiden väliin muodostuu pyöreähkö "jyväkuoppa"
- M1 hammas on kuluneempi kuin M2 ja M3 hampaat
- hampaiden sisäreunan kiillesilmukoiden kärjet kuluneet pyöreiksi

5,5 VUOTIAS

- PM3 hampaan selvä pyöreä jyväkuoppa
- suurin kuluneisuus näkyy PM3 ja M1 hampaiden kohdalla
- kaikissa hampaissa hammasluun näkyvyys lisääntynyt
- M1hammas muodostaa yhden kuvion ja hammasluuta näkyy enemmän kuin vaaleaa kiilleluuta

< turpa

6,5 -7,5 VUOTIAS

- P3 jyväkuoppa kadonnut ja etuosaan muodostunut hevosenkengän muotoinen kuvio hammasluusta
- M1 hammas on kaikkein matalin ja kulunein hammas ja sen jyväkuoppa on kadonnut
- M1 ja M2 kuluneet yhteen ja hammasluuta näkyy enemmän kuin vaaleaa kiilleluuta
-

8-10 VUOTIAS

- kaikkien hampaiden purupinnat tasaiset ja kuluneet lähes loppuun
- hampaiden väliraot kadonneet eikä ole enää teräviä reunoja
- hampaiden korkeus enää muutama millii

FinTrofee-Info ©

Fintrofee-Info©

Nykykäytännön mukaan trofeearvostelussa hirvieläinten trofeista määritetään myös eläimen ikä. Näyttelyyn ja arvosteltavaksi tuotavan trofeen mukana tulee seurata kaadetun eläimen alaleuka. Alaleuan voi upottaa ja kiinnittää taustalevyn taakse, jolloin se kulkee aina mukana.

Valkohäntäpeuralla paras tuottoikä on 3-8 vuotta. Urosten "kaatokypsyys" saavutetaan yleensä 5-8 vuoden iällä, jolloin myös sarvet ovat suurimmillaan. Sen jälkeen eläimen vitaalisuus alkaa heiketä ja sarvien massiivisuus pienentyä.

Ikämääritys voidaan tehdä poskihampaiden kuluneisuuden perusteella. Hampaat kuluvat eläimen jauhaessa ravintoa märehittämiseen leukojen liikkeessä sivuttain. Kuluminen on yksilöllistä. Toisilla on vahvempi hammaskiille hampaiden pinnalla. Merkitystä on myös käytetyllä ravinnolla ja ovatko eläimet olleet ruokinnan piirissä.

Tarkempi ikä saadaan määriteltä hammasleikkeestä. Sahataan M3 hammas halki ja pinta hiotaan tasaiseksi. Tämän jälkeen mikroskoopilla tai luupilla voidaan havaita hampaiden juurien tasolla hammassementtikerrostumat. Sementtikerrostumista lasketaan ikä kuin puiden "vuosirenkaista".

Eläimen ikämääritykseen liittyy myös ruumiinrakenteen ja sarvien massiivisuuden tarkastelu.

Teksti ja kuvat: Veli Lappalainen ©